

TRO & MISSION

HOS OS ER MUSIKKEN ET FÆLLES SPROG

> SIDE 10

TEMA:
ENGLE
> SIDE 24

MARTHA BRUGER KUNST TIL
AT HJÆLPE MENNESKER

> SIDE 6

LM MANGLER 4,5 MILLIONER
KRONER I 2024

> SIDE 18

LM'ERE RÆKKER UD
TIL DERES BY I JULEN

> SIDE 22

LM SØGER TVÆRKULTUREL KONSULENT

LM søger en tværkulturel konsulent på 80-100 % til opgaver primært i Sønderjylland.

Dine opgaver bliver:

- at møde nydanskere med evangeliet gennem en lang række arrangementer og typer af fællesskaber.
- at lede og opmuntre frivillige.
- at inspirere LM's bagland til at være åbne kristne fællesskaber for nydanskere.

Ansøgningsfrist: 31. januar 2025

Læs hele stillingsbeskrivelsen på dlm.dk/job.

Kontakt gerne tværkulturel teamleder Rebekka Zoll Landkildehus på rzl@dlm.dk / 48 20 76 73.

+ Luthersk
Mission

UDSENDELSSEFEST FOR BIRGITTE OG NIELS KOUSGAARD

SØNDAG DEN 5. JANUAR KL. 13.30-17
PÅ LØGUMKLOSTER EFTERSKOLE

Birgitte og Niels udsendes til en missionærtjeneste i Cambodja, hvor de skal arbejde med evangeliserende og diakonale opgaver.

Generalsekretær Søren Skovgaard Sørensen prædiker ved udsendelsesfesten, hvor der også vil være mulighed for at bringe korte hilsener.

+ Luthersk
Mission

REACH!

VIL DU RÆKKE UD? – SÅ BLIV VOLONTØR

LM SØGER VOLONTØRER TIL DET
INTERNATIONALE ARBEJDE FRA SOMMEREN 2025
OG TI MÅNEDER FREM:

2-3 volontører til undervisning i Siem Reap, Cambodja

2-3 volontører til undervisning i Battambang, Cambodja

2 volontører til børnehjem i Iringa, Tanzania

1 bogvolontør til Soma Biblia i Tanzania

1 medievoltør til Soma Biblia i Tanzania

Læs mere om stillingerne på dlm.dk/job eller kontakt en af LM's missionskonsulenter:

Rebekka Zoll Landkildehus, rzl@dlm.dk / 48 20 76 73

Ole Malmgaard, om@dlm.dk / 40 80 38 23

Ansøgningsfrist: 31. januar 2024.

+ Luthersk
Mission

INDHOLD

- 6 Martha bruger kunst til at hjælpe mennesker

10 **PORTRÆT**

Giver lovsangen videre til næste generation

18 **LM RUNDT**

- > Giv! Din støtte gør en forskel
- > Overrasket over behovet for bibler
- > LM rækker ud i julen

24 **TEMA: ENGLE**

- > Det vrirler med engle i julens fortællinger
- > Engle er ikke bare nuttet juletræspynt
- > Englenes, hyrdernes og vores lovsang
- > I Cambodja blev den åndelige virkelighed tydelig for mig

30 **TRO I FAMILIEN**

- > Sprækker i juleglæden
- > En hyggelig julekonkurrence

32 **KIRKEN VERDEN RUNDT**

- 36 Nytårsforsæt eller nytårsfortsæt?

37 **ANMELDELSE**

Lyt dig klogere på livets store spørgsmål

- 38 Et hjem med plads til både familie og kollegieliv

- 43 Lægger sidste hånd på nye afsnit til min podcast

MORTEN HOLGÅRD TYCHSEN

ANSV. REDAKTØR

MHT@DLM.DK

JULENS ÅNDELIGE VIRKELIGHED

I årets jule-nummer af *Tro og Mission* stiller vi skarpt på englene og den usynlige sfære, de tilhører. For mange danskere vil tro på engles eksistens være et udtryk for overtro på linje med tro på nisser og feer. Baseret på den seneste tids nisse-debat får man imidlertid det indtryk, at overtroen er noget særligt bevaringsværdigt. Da en lærer forleden kom til at afsløre for sine elever i første klasse, at nisser ikke findes i virkeligheden, udløste det i hvert fald et ramskrig, som medierne ikke var for fine til at dække.

BRUG DET GUNSTIGE ØJEBLIK

Måske forsøger man at værne om overtroen og nissetroen, fordi den er et drys hverdagsmagi, som kan genfortrylle en ellers kynisk og rationel verden – eller skabe lidt spræl i en kedelig hverdag. Man ønsker faktisk, at der er mere mellem himmel og jord. Mennesker er dog lige så lukkede over for evangeliet i dag, som man altid har været. Men der er ikke desto mindre en anden åbenhed over for det, som kræver tro, end der var for bare få årtier siden.

Brug det gunstige øjeblik, lyder Paulus' formaning. I en juletid

med engle, stjerner, krybbespil, men også overtro og længsel efter magien opstår der måske flere af den slags øjeblikke, hvor vi kan være med til at pege hen på den himmelske virkelighed.

BLIK FOR DET ÅNDELIGE

Hyrderne ude på marken julenat fik sig noget af en overraskelse, da skellet mellem himmel og jord, den synlige og usynlige verden, blev ophævet, og de blev vidner til himmelsk lovsang. Det minder os om, at der er en åndelige virkelighed, vi også må være tunet ind på. I tema-artiklen på side 28-29 fortæller en tidligere LM-volontør om sit nye blik for den åndelige verden efter sit ophold i Cambodja. Det er tankevækkende at læse, at hendes "opdagelse" ikke har gjort hende mere frygtsom, men derimod har styrket hendes personlige afhængighed af Jesus.

Når vi får blik for det, som ikke kan ses, får vi også mulighed for at blive stille for den åndelige virkelighed, som netop gælder os personligt. Kernen i vores forhold til Gud er nemlig usynlig og må derfor tros. For kun med troen kan vi gribe, at vi ejer Guds ånd og er syndfri og fuldstændig retfærdige ved troen på Guds søn.

600 TIL JULEFEST I RUN TA EK

Mellem 500 og 600 mennesker strømmede til julefest den 6. december i kirkenes nye center i Run Ta Ek i det nordlige Cambodja.

Børnene og de unge optrådte med musikalske indslag, og bagefter var der

fællesspisning for alle.

Det er første gang, der bliver holdt julefest i Living Hope Center, som LM og kirken i Siem Reap har oprettet for at hjælpe de fattige familier i området.

"Vi havde inviteret de cirka 200 børn,

der til daglig får undervisning. Men vi havde ikke regnet med, at der ville komme så mange voksne," siger en overrasket missionær Johannes Jensen.

På trods af mangel på mad blev det en god oplevelse for alle, fortæller han.

ERIK HAAHR ANDERSEN REJSER IGEN UD SOM PENDERMISSIONÆR

Fra den 1. januar er Erik Haahr Andersen ansat som pendlermissionær til Mara i Nordtanzania på 75 procent. Hans opgave bliver undervisning på Kiabakari Bibelskole, som han tidligere har gjort i sammenlagt omkring 20 år.

Han afløser Marita og Carl Hasselberg, der i november vendte tilbage til Sverige.

Den 14. december holdt Haderslev LM en forbønshandling for ham og hans kone, Maja.

INPUT TIL LM'S PRÆSTER OG FORKYNDERE. I DEN FØRSTE UGE I DECEMBER MØDTE LM'S FRIMENIGHEDSPRÆSTER OG ANSATTE FORKYNDERE TIL EFTERUDDANNELSE. BÅDE KUNSTIG INTELLIGENS, LEDERSKAB OG TENDENSER I TIDEN VAR PÅ SKEMAET.

Et kig ind i 2025

GLÆD DIG TIL DET KOMMENDE ÅR, HVOR LM HAR FOKUS PÅ BÅDE INTERNATIONAL MISSION, EVANGELISATION I DANMARK OG STØRRE BIBELGLÆDE.

MØD JOHANNE, DER TEGNER GUMLES JUL

Johanne Svendsen er uddannet grafisk historiefortæller. I hovedportrættet i årets første *Tro & Mission* fortæller hun, hvorfor hun har valgt den uddannelse, og hvordan hun kan bruge den til at formidle bibelhistorier. Blandt andet har hun lavet mange opgaver for LM Kids.

"Jeg er ikke grafiker, men historiefortæller, der tilfældigvis også kan tegne, og jeg fortæller mine historier gennem tegneserier," siger hun.

MISSIONSUGE – ALLE SKAL HØRE OM JESUS

Fra den 16.-23. marts kommer der endnu engang fokus på LM's internationale missionsarbejde. Alle LM-forsamlinger opfordres til afholde arrangementer, som handler om mission, og som appellerer til alle aldersgrupper. På dml.dk finder du en "værktøjskasse" med inspiration til indhold.

HAN LEVER – EVANGELIET TIL DANSKERNE

Påsken og julen 2025 vil HAN LEVER-kampagnen række ud til den danske befolkning med det kristne budskab. Sammen med ELN, KFS, IM, DBI vil LM i højtiderne have fokus på udadrettede arrangementer og kreativ formidling for derigennem at række evangeliet til danskerne.

LARMENDE BIBLER – GUDS ORD ER LEVENDE

Fra sommeren 2025 sætter LM fokus på bibelbrug og bibelglæde. Målet er at skabe en kulturforandring så Bibelen tages mere i brug. For vi har brug for bibler der "larmer" – ikke nødvendigvis fysisk – men skaber postyr og gør en forskel i vores fællesskaber og personlige liv.

"For mig er det at arbejde kreativt med mine følelser blevet en vej til en større forståelse af Gud," siger Martha Væggemose.

MARTHA BRUGER KUNST TIL AT HJÆLPE MENNESKER

SOM KUNSTTERAPEUT ØNSKER MARTHA VÆGGEMOSE AT SKABE ET TRYGT RUM TIL AT FORSTÅ OG UDTRYKKE SINE FØLELSER PÅ EN KREATIV MÅDE. HUN BRUGER DET BLANDT ANDET I SJÆLESORG, HVOR MAN KAN FÅ LOV TIL AT ERFARE, AT GUD TALER TIL EN PÅ NY.

TEKST KARIN BORUP RAVNBORG FOTO KARIN BORUP RAVNBORG, PRIVAT

Kunst har til alle tider afspejlet menneskets følelser og kan betage, begejstre og bevæge. Men kan kunst også bruges til at hjælpe mennesker? Det mener 45-årige Martha Væggemose, der er uddannet kunstterapeut og arbejder i terapien på et center for hjemløse i København.

Desuden arrangerer hun workshops og hverdagsretræter, blandt andet i LM's frimenighed Nordvestkirken, hvor hun selv kommer. Hun holder også gerne foredrag om, hvordan vi som kristne kan bruge kunstterapien til at forstå os selv og vores forhold til Gud.

"Jeg vil gerne give folk et rum, hvor de kan erfare, at Gud taler til dem på ny – lige til hjertet. Det er jo meget forskelligt, hvordan man oplever hans nærvær. For nogle er det gennem musik. For andre er det at gå i naturen eller at læse og lytte til Guds ord. For mig selv er det at skrive og arbejde kreativt med mine følelser blevet en vej til en større forståelse af mit billede af Gud og hans billede af mig," fortæller hun.

INGEN ROS ELLER KRITIK

Når Martha arbejder – om det er i værkstedet med de hjemløse, med en klient derhjemme eller i en workshop i kirken – er der altid masser af materialer på bordet til forskellige former for

kreativ udfoldelse.

Der er nemlig ikke kun én rigtig måde at udtrykke sig på, fortæller hun – og endnu vigtigere: Ens kunstværk behøver ikke at ligne noget eller være pænt. I kunstterapien ligger fokus nemlig ikke på den enkeltes kunstneriske evner, men derimod på at forstå og udtrykke sine følelser. Det kan være, man laver stregtegninger af små tændstikmænd, figurer i modellervoks, farver på et stykke lærred – hvad som helst, der giver mening for den enkelte, understreger hun.

"Jeg plejer at sige: 'Der er kun to regler i det her rum: Man må ikke rose, og man må ikke kritisere', og det gælder både i forhold til ens eget værk og andres. Man må gerne fortælle, hvad man ser i det, de andre laver, og hvad man selv kommer til at tænke på. Og så kan den, der har lavet det, måske bruge det til et eller andet."

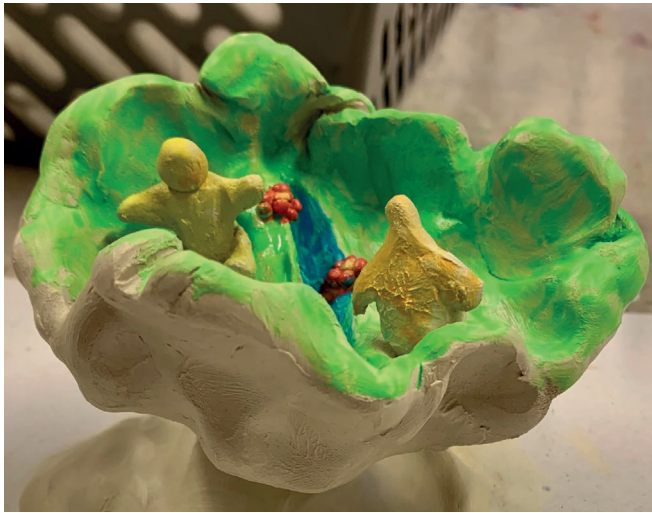
EN GENVEJ TIL DE VIGTIGE SNAKKE

Når man laver noget kreativt sammen, åbner det ofte for samtaler om livet, som det for nogen ellers kan være svært at snakke om.

Kunsten bliver "det fælles tredje", man har foran sig – eller som Martha kalder det: "en genvej til de vigtige snakke".

"Ved at vi bruger vores hænder til at udtryk-

» Bibelteksterne kan tale meget konkret ind i vores liv, fordi vi kobler dem til vores krop.

Hvad er kunstterapi?

Kunstterapi er en terapeutisk metode, hvor kunst anvendes til at udtrykke erfaringer som en del af behandlingen af psykiske, åndelige eller emotionelle problemer.

Metoden har fået navn og udbredelse over de sidste 60 år, først blandt tuberkulosepatienter i England, og er nu en anerkendt behandlingsmetode på hospi-

taler og klinikker i flere lande – endnu ikke i Danmark.

Ifølge nyere tysk forskning er det blandt andet påvist, at den kunstterapeutiske metode har en stor virkning på terminale patienter og deres pårørende samt på patienter med kroniske sygdomme.

Læs mere på kunstterapeutforeningen.dk.

ke os med, er vi i kropskontakt med os selv. Alt, hvad vi har erfaret gennem livet – følelser og oplevelser – foregår jo inde i vores krop og lagrer sig dér. Derfor kan det også komme ud gennem vores krop og blive fysisk og synligt, så man kan snakke om det og få ord for det,” siger hun.

SKIFTEDE PIPETTEN UD MED EN PENSEL

Martha har egentlig en naturvidenskabelig baggrund. Som bioanalytiker har hun arbejdet på hospitaler, hvor hun har taget blodprøver og lavet laboratorieanalyser. Efter fem år i faget begyndte hun på en bachelor i teologi på DBI.

”Jeg er opvokset i et kristent hjem og har lært rigtig meget om Gud. I mange år har jeg bare ikke haft livet eller glæden i det, så jeg begyndte egentlig at læse teologi ved siden af mit arbejde, fordi jeg gerne ville tættere på Gud. Det var meget tidskrævende. Jeg arbejdede ofte i weekendene og holdt aldrig fri,” fortæller hun.

Det var først, da hun fandt vej ind i fordybelsen og stilheden, hun fik hjælp til at sætte ord på nogle af de svære følelser i hendes relation til Gud. Det førte videre til uddannelsen som kunstterapeut, hvor hun lærte at bruge kreativitet som et redskab.

Som studerende er man selv i terapi, og Martha husker den første opgave, hun fik: ”Tegn dit liv – følelsesmæssigt og professionelt.”

”Det var svært, og jeg havde hele tiden lyst til at tegne uden for papiret. Så gav min underviser mig bare et større stykke papir, som hun rullede ud på gulvet til mig, og så gik jeg ellers i gang. Det viste sig, at det handlede om noget opkoblet vrede i mig. Også vrede i forhold til Gud og mit billede af, hvad det ville sige at være en kristen.”

GUDDOMMELIG LÆSNING FRA BIBELEN

Det forløbne efterår har Martha arrangeret hverdagsretræter i Nordvestkirken, hvor hun inddrager en meditativ læsemåde: lectio divina, som stammer helt tilbage fra det gamle Israel, og som betyder ”guddommelig læsning.”

Her hører deltagerne et stykke fra Bibelen læst op, og bagefter arbejder de kreativt med det – tegner, maler, modellerer eller lignende. Derefter hører de teksten igen og opdager nye ting, som de arbejder videre med, og sådan fortsætter det. Til sidst er der mulighed for at dele de erfaringer eller åbenbaringer, man har fået undervejs, med de andre i gruppen.

”Fordelen ved at arbejde på denne måde er, at bibelteksterne kan tale meget konkret ind i vores liv, fordi vi kobler dem til vores krop. Jeg har oplevet, at folk er gået derfra med større klarhed over, hvad Gud vil sige til dem. Det er fantastisk,” siger hun. ■

Det forløbne efterår har Martha arrangeret hverdagsretræter i Nordvestkirken i København.

Her hørte deltagerne et stykke fra Bibelen læst op, og bagefter arbejdede de kreativt med det – ved at tegne, male, modellere eller lignende.

> Familien Due-Sønderskov synger ofte for, når der er lovsang i LM Kirken i Holstebro.

A photograph of a woman with short blonde hair, wearing a grey sweater, sitting on a black stool and playing a black Yamaha keyboard. She is looking down at the keys. In front of her are three children: a girl on the left with blonde hair in a ponytail, wearing a dark blue sweater and glasses, holding a microphone; a younger girl in the middle wearing a red and white patterned sweater, also holding a microphone; and a taller girl on the right wearing a black and white striped sweater. They are all singing. The background shows a window with a green cactus and some indoor plants. The lighting is warm and indoor.

GIVER LOVSANGEN VIDERE TIL NÆSTE GENERATION

LISBETH OG CARSTEN DUE-SØNDRSKOV HAR I MANGE ÅR LEDT LOVSANGEN I LM I HOLSTEBRO. BØRNE NE SYNGER MED, NÅR FAR OG MOR SPILLER FOR, OG GLÆDEN OVER MUSIK FYLDER MEGET I FAMILIENS LIV.

TEKST KARIN BORUP RAVNBORG FOTO LINE ØSTERBY

> Også i julen spiller sang og musik en stor rolle i familiens liv.

» Glæden ved musikken er som et sprog, vi har sammen her i familien.

"Ej, far, jeg vidste slet ikke, at du og mor spillede med i et rigtigt band, da I var unge," udbryster familiens 13-årige.

Jeg er på besøg hos Lisbeth og Carsten Due-Sønderskov og deres fire børn i Holstebro, og vi sidder alle omkring deres store spisebord i stuen og snakker om familiens fælles passion: sang og musik.

"Mor og jeg spillede meget i lovsangsbands, da vi var yngre. Vi var også meget ude og spille og blev brugt til at lave gudstjenester og koncerter og sådan noget," fortæller Carsten og nævner et kristent band, *Elisabeth V.*, som de var en del af i starten af 00'erne.

"Jeg kom med som trommeslager. På et tidspunkt manglede vi en pianist, og så kom du med," smiler han henvendt til sin kone.

"Ja, det var i starten af vores ægteskab, og før vi fik jer børn," supplerer Lisbeth.

Over klaveret i stuen hænger to guitarer. Der ligger nogle printede noder fremme, og det er tydeligt at mærke, at det er et hjem, hvor sang og musik fylder rigtig meget.

MUSIKKEN IND MED MODERMÆLKEN

I LM Kirken i Holstebro vil man ofte se Lis-

beth og Carsten stå for lovsangen. Pigerne Rosa på otte og Liva på ti elsker at synge og hjælper ofte til i kirken med at synge for og lave fagter til børnesangene. Og Nynne på 13 synger nogle gange sammen med forsangeren for på lovsangene.

Tiårige August holder sig pænt ude af udøvelsen. Han spiller lidt rytmer på cajun, men er ikke vild med at spille for andre. Til gengæld elsker han at lytte til musik derhjemme.

"Man kan sige, at I har fået det med musik og sang ind, fra I var helt små. Far og jeg har altid sunget meget med jer, også hvis I var kedede af det," fortæller Lisbeth.

Snakken går livligt rundt om bordet, og det er hyggeligt at høre, hvordan både børn og forældre deler ud af deres oplevelser med musik. Jeg spørger tiårige Liva, hvorfor hun er så glad for at synge.

"Jeg synger altid, hvis jeg skal cykle hjem alene fra junior, og det er mørkt. Man kan godt blive lidt bange, når man cykler der på stien. Men når jeg synger, så føler jeg, at jeg bliver mere tryk, fordi Jesus passer på mig," svarer hun.

Hendes tvillingbror, August, supplerer:

"Jeg synes, musik gør mig glad. Jeg hører altid

musik, når jeg står op om morgenen, og jeg kan godt lide, at der er musik på, når jeg sidder og leger med et eller andet.”

”Glæden ved musikken er som et sprog, vi har sammen her i familien,” uddyber Carsten.

TJENESTEN INVOLVERER HELE MENIGHEDEN

Man kan sige, at deres fælles passion for musik stammer helt tilbage fra, da Carsten som helt ung kom til Holstebro LMU, hvor han mødte Lisbeth i lovsangsbandet.

”Vi har jo egentlig spillet sammen, lige siden vi mødte hinanden – også efter vi fik børn. Der var da et tidspunkt, især da vi lige havde fået tvillingerne, hvor vi tænkte: ’O.k., hvad gør vi nu? Kan vi stadig spille ovre i kirken?’”

Men det blev aldrig noget problem, fortæller de, for børnene kom med i kirke, fra de var helt nyfødte. De lå i barnevognslisten på forreste række, imens deres forældre spillede for på

lovsangene. Hvis et af børnene blev urolig imens, var der altid en eller anden fra menigheden, der gik op og tog sig af dem.

”Ja, på den måde er vi virkelig blevet båret af kirken. Der har altid været vilige hænder til børnene, så vi kunne spille,” siger Lisbeth og fortæller, mens hun kigger over på Nynne:

”Jeg kan huske engang, du var helt lille og var ked af det. Så sad jeg bare med dig på skødet ved klaveret og spillede. På den måde har det hele ikke skullet være så perfekt, og det gør ikke noget, om der lige bliver spillet forkert. Uanset om man selv som musiker synes, at det ikke lige gik så godt, er der ofte en fra menigheden, som kommer hen og siger tak, fordi vi vil spille til lovsangen,” siger hun og fortsætter:

”Det er også bare så dejligt, at du har lyst til at stille dig op og være forsanger, når det er os, der står for lovsangen.”

Nynne lytter opmærksomt efter. Et vigtigt vidnesbyrd fra en mor til sin 13-årige datter i en tid, hvor mange

FAMILIEN DUE-SØNDERSKOV

Carsten (41) – uddannet kontor-assistent. Arbejder på kontoret på bostedet Frøjkgården i Holstebro. Spiller guitar og trommer.

Lisbeth (42) – uddannet fysioterapeut. Arbejder som underviser på Social- og Sundhedsskolen i Holstebro. Spiller klaver.

Børnene går på Den Kristne Frikole i Holstebro.

Nynne (13) – synger og går til dans.

August (10) – spiller cajun og elsker musik.

Liva (10) – synger i Gospel Between.

Rosa (8) – synger i Gospel Kids.

"I mine sange vil jeg gerne fokusere på, hvad Gud gør for os, og at vi er gode nok, som vi er," siger Carsten Due-Sønderskov.

Lovsang bliver let til præstationskristendom, og det skal vi væk fra.

teenagere kæmper med den alt for høje præstationskultur i vores samfund.

JESUS – MIN BEDSTE VEN

At være elsket som man er, er også tema i nogle kristne børnesange, som Carsten har skrevet, og som han for nylig har fået indspillet et par stykker af. Den første sang, *Min bedste ven*, skrev han oprindeligt som en afløser til den børnekirkesang, de havde brugt mange år i kirken.

Sangskrivningen gav den 41-årige lovsangsleder blod på tanden til at fortsætte. Han har skrevet sange før, men aldrig til børn, forklarer han. Hans ønske var at lave nogle nye sange om hverdagslivet med Gud i et sprog og med nogle situationer, som børn kan spejle sig i.

"Jeg er selv vokset op i en tid, hvor mange børnesange handlede om, hvor store syndere vi er. Det var ikke så meget det glade evangelium, føler jeg, der blev prædikeret. Det, synes jeg, er vigtigt at fortælle til børnene gennem vores sange," påpeger han.

"De skal nok få lært, at der er noget her i livet, der er ondt og syndigt. Det står der en masse klar til at fortælle dem om. Og det er også vigtigt at høre. Men hvis man ikke ved, hvor man skal gå hen med det, der tynger, bliver det svært i dagligdagen."

Carsten fortæller, at det er meget hverdagsagtige oplevelser i familien, der har inspireret ham til at skrive, blandt andet en episode, hvor August væltede på sin cykel på vej hjem fra fodbold, og hans kammerat ikke ville vente på ham. Det prøvede han at beskrive i en af sine sange, hvor han kobler sønnens oplevelse af forladthed sammen med trygheden hos Gud.

Jeg spørger børnene, om der er en af deres fars sange, de er særligt vilde med.

"Ja, den med ringeklokken," udbryder Liva.

"Mener du Gud han har skabt mig?" spørger Nynne. "Der, hvor der i starten af sangen er lyden af en ringeklokke og børn, der leger? Ja, den er god – og sådan lidt frisk i det."

"Jeg synes, at man bliver sådan rigtig glad af den," supplerer Rosa.

"Det er nok, fordi der i teksten er noget med, at Gud har skabt os helt, som han ønsker," forklarer Carsten.

"Vi er et produkt af, hvad han ser som det allerbedste. Og han har tegnet os helt efter sit mønster. Så der er også en del af ham selv i os, ikke?"

INDSPILLET I LYDSTUDIE HOS PRÆSTENS KONE

Carsten medgiver, at der allerede findes mange kristne børnesange på markedet, men mener, at der også er en plads til ham med det, han har at komme med.

"Meget lovsang i dag går på: 'Gud, jeg vil elske dig. Jeg vil altid prise dig.' Vi skal gøre alt muligt. Det bliver let til præstationskristendom, og det skal vi væk fra. For jeg elsker ikke altid Gud. Det kan jeg ikke. Det kan jeg måske gøre i fem minutter ad gangen, men så sker der et eller andet, og så glemmer jeg ham måske. I stedet vil jeg gerne i mine sange fokusere på, hvad Gud gør for os, og at vi er gode nok, som vi er," understreger han, og Lisbeth supplerer:

"Ja, jeg er så vild med den der beskrivelse af Gud i en af dine sange, der lyder: 'Du går aldrig hjem'. Det tænker jeg, vi alle sammen har brug for: At Gud altid er der. At han er den, der er konstant."

Indtil nu har han indspillet tre af sine sange i et privat lydstudie hjemme hos præstens kone, Linnea, som er musikuddannet og vant til at producere sine egne indspilninger.

Carsten har sammen med Linnea Bendix produceret udgivelsen *Barnetro*, som kan høres på YouTube, Spotify og andre streamingtjenester.

Fra sangen DET' MIG, SOM DU VIL

Der' så meget,
der kan gøre mig bange.
Men jeg har en ven
– en som venter på mig,
hvis jeg falder.
Du går aldrig hjem.
Du finder vej, helt ind til mig.
Jeg hviler hos dig.

Gud, du holder mig fast.
Du har grebet mit liv.
I mit iskolde hjerte
du tænder din ild.
Gud du kendte mig før,
at jeg endnu blev til.
Jeg kan trygt stole på,
at det' mig, som du vil.

*Tekst og melodi:
Carsten Due-Sønderskov, 2024*

Det hele har ikke skullet være så perfekt, og det gør ikke noget, om der lige bliver spillet forkert.

Sangene ligger gratis på diverse streamingtjenester, og formålet er ikke at tjene noget på dem, påpeger han. Indtil videre har han fået meget positiv respons – mest fra folk i menigheden og fra venner og bekendte via Facebook.

”Sangene skal jo egentlig bare nå ud til forældrene, så de kan sætte dem på deres børns playlister. Og hvis andre kirker kan bruge dem som børnesange, så er det bare dejligt,” siger han.

JUL MED PIGEKOR OG POPMUSIK

Snakken omkring bordet går videre over i juletraditioner og familiens glæde og forventninger til den forestående jul. Også her fornemmer man, at sang og musik spiller en stor rolle for både børnene og de voksne.

”Er det ikke en tradition hos os, at vi hver må vælge en sang, når vi går rundt om juletræet, og så pakker vi gaver op?” spørger August ivrigt, og Lisbeth nikker.

”Mor, hvad hedder nu den sang, jeg så godt kan lide, som jeg valgte sidste år?” spørger Rosa. Sammen finder de ud af, at det må være *Marias lovsang*, som de også synger til Gospel Kids, og som handler om Marias tanker om det lille Jesusbarn.

”Ja, og så plejer vi også at skulle have *Nu er det jul igen*, hvor vi stormer rundt i hele huset,” supplerer Carsten.

Han fortæller, at det brede musikvalg også gælder for den musik, familien lytter til i julen.

”Vi voksne går meget op i traditionerne. Det er salmer og DR's pigekor, og I børn er ved at

dø af det,” siger han med et overbærende smil. August udbryder:

”Vi ligger bare i sofaen og råber: ’Arh far, kan du ikke bare skifte sang?’”

”For I vil meget hellere høre pop og alt muligt andet rabalder,” ler Carsten.

SÅR FRØ AF LOVSANGS-GLÆDE

En travl uge hos familien Due-Sønderskov er ved at lakke mod enden. Mandag aften spillede Carsten trommer for et rytmisk kor i byen, og Lisbeth var med pigerne til Gospel Kids. Torsdag spillede de til lysfest i missionshuset. Fredag spillede Lisbeth til koncert med Gospel Between, og Carsten var i Skjern og spille til koncert med sit kor.

”Der er virkelig skrald på nogle gange. Så når vi også skal spille til gudstjenesten om søndagen, bliver det lige lidt heftigt,” siger Carsten, og

Lisbeth supplerer:

”Altså man kan da også godt nogle gange tænke: ’Åh, skal vi lige have en pause med det hele?’ Det er jo et stort arbejde at finde lovsange og få øvet og sådan noget. Men når man så sidder derovre til gudstjenesten og finder ud af, at de sange, der blev valgt, bare passer supergodt til det, som præsten taler over – så er det jo alligevel dejligt at kunne tjene og mærke, at Gud også virker gennem os.”

Da jeg halvanden time senere denne lørdag formiddag forlader familiens hus – stærkt opmuntret over den berigende rundbordssamtale mellem børn og voksne – tænker jeg glad: ”Det lover godt for fremtidens lovsang!”

Jeg går derfra med et stort smil på læben – smittet af den samme glæde for sang og musik, som i mange år har været familiens tjeneste for Gud. ■

▲

”Jeg elsker din sang med ringeklokken. man bliver så glad af den,” siger otteårige Rosa til sin far.

Kristen radio til

**MILLIONER
MENNESKER**

i Mellemøsten

Hver dag får

**180
BØRN**

UNDERVISNING

i Living Hope Center

i Cambodja

4,5 MILLIONER

Så mange penge skal stadig samles ind til LM, hvis vi skal nå det forventede gavebeløb i 2024. Der er brug for din støtte!

ÅRETS SIDSTE BANKDAG er den 30. december. Der skal LM have modtaget din gave, hvis den skal tælle med i dette regnskabsår.

GIV!

DIN STØTTE
gør en

FORSKEL

DLM.DK/STØT

På et år har

50.000

unge tanzaniere fået et

NY TESTAMENTE

På et år har

25.000

børn fået en

**JESUS-
TEGNE SERIE**

Børnene bliver meget glade, når de får den gratis tegneserie om Jesus, fortæller Kasper Straarup Schmidt.

Bogvolontør er overrasket over behovet for bibler

KASPER STRAARUP SCHMIDT HAR NETOP VÆRET PÅ BOGTUR FOR AT SÆLGE BIBLER OG ANDEN KRISTEN LITTERATUR – OG DET ER MED TIL AT GIVE HÅB.

TEKST MORTEN HOLGÅRD TYCHSEN FOTO PRIVAT

Kasper Straarup Schmidt er volontør i Soma Biblia. Siden han i august rejste til Arusha i Tanzania, har han været på to bogture.

Som bogvolontør er han på en sådan tur cirka en gang om måneden, hvor han sammen med en lokal medarbejder kører rundt i en landruiser til forskellige byer.

Fra den sælges der bibler, sangbøger og anden kristen litteratur til butikker, kirker og lokale, som gerne vil købe.

Soma Biblia er meget kendt i Tanzania, og Kasper er forbløffet over, hvor mange bibler, der bliver solgt.

"Når vi kører ind i byerne med nedrullede vinduer, kan vi høre folk sige 'Soma Biblia', når de læser, hvad der står på siden af bilen," fortæller han.

"Bibler og sangbøger er det, vi sælger

mest af. Sangbøgerne skal de bruge i kirken, for så kan de nemlig følge med i gudstjenesten – ligesom salmebøgerne hjemme i Danmark."

FORÆRER BØRN EN GRATIS JESUS-TEGNE SERIE

Mens de står og sælger til en butik, kan der godt komme mange mennesker forbi, som også vil købe. Og når de kommer ind i en by, vælter det ofte frem med børn.

"Så får de en gratis tegneserie om Jesus, som hedder *Manga Masiha*. Der kommer et lille sødt 'asante', som er swahili for 'tak', og så går de derfra med et kæmpestort smil," fortæller Kasper.

"De er ikke vant til at få gaver, så hvis vi tager et billede sammen med dem, viser de stolt deres nye ejendel frem."

En medium-størrelse bibel koster 22.000 shilling – det svarer til lidt over 50 kroner. Det vil de fleste godt kunne betale, men tanzanierne kan godt lide at gøre en god handel, fortæller Kasper.

"Så for at få mængderabat, får de fat i deres venner, så de kan købe biberne samlet og på den måde få 15-20 procent rabat."

At være afsted på sådan en bogtur gør Kasper glad, for han oplever, at han er med til at give håb.

"Grunden til, at jeg er taget herud, er, at jeg oplever, at jeg er kaldet til at dele ud af glæden om Jesus," siger bogvolontøren.

"Så når jeg kan sælge en bibel til nogle, som måske bor langt ude på landet, kan jeg være med til at give dem et håb og gøre, at de kan lære Jesus at kende." ■

BISPEPARRET MTENJI

Rosemary (46) og Renard (55)
Mtenji.

Gift 22. december 1996.

Har fem døtre mellem 4-26 år.

De tre yngste bor hjemme.

Renard er uddannet i teologi på
Makumira Universitet i 1997.
Præst to et halvt år i Mlimba og
Chita distrikt.

Underviser på Tumaini Bi-
belskole i 2001.

Tog en bachelor i teologi på
universitetet i Iringa.

Tilbage som lærer i 2004 og
senere leder af Tumaini Bi-
belskole.

Valgt som biskop i september
2007 som 38-årig.

Indsat april 2008 i Ifakara

KURSET VAR MED TIL AT FORNY VORES ÆGTESKAB

29 PRÆSTEPAR FRA ULANGA I TANZANIA FIK I NOVEMBER EN UGES OPHOLD PÅ KIRKEN KURSUSCENTER I IRINGA. KURSET VAR LM'S GAVE I ANLEDNING AF 75-ÅRET FOR DE FØRSTE DANSKE MISSIONÆRER I STIFTET.

TEKST GEIR TORE SALMELID OG KARIN BORUP RAVNBORG FOTO GEIR TORE SALMELID, KARIN BORUP RAVNBORG

ÆGTESKABSKURSET

29 ud af i alt 47 præster fra Ulanga-Kilombero Stift deltog med deres ægtefælle på kurserne fra 11.-15. november og fra 18.-22. november.

Hver dag var der bibeltimer og en dobbelttime ud fra bogen *Ægteskab med glæde*, skrevet af Ruth og Philip Bach-Svendson og biskop Blaston Gaville og hustru.

Emnerne var Ægteskabets grund, Kærlighed, Kommunikation, Tilgivelse og Sex/samliv. Andre temaer var tjeneste, entreprenørskab, pensionisttilværelsen, puberteten og overgangsalderen.

I to uger af november var den evangelisk-lutherske kirkes retræte- og missionscenter i Iringa fyldt af tanzaniske præstepar fra alle hjørner af det sydlige Ulanga-Kilombero Stift.

Her blev de undervist af centerets faste lærere og tilknyttede timelærere i emner som kærlighed, kommunikation, tilgivelse, sex og samliv.

Ægteskabskurset var en gave fra LM, som blev overrakt til stiftet i forbindelse med fejringen af 75-års jubilæet i Ulanga i september måned. Gaven inkluderede ophold og transport og vakte stor glæde blandt stiftets præster.

FORNYET ÆGTESKAB EFTER 27 ÅR

Ulanga-biskoppen, Renard Mtenji, og hans hustru, Rosemary, var sammen med 16 andre præstepar med på den første uges kursus, og de var meget begejstret for indholdet.

"Kurset har været med til at forny vores ægteskab," fortæller bispeparret, der har været gift i 27 år.

De har begge fået ny frimodighed i tjenesten. Rosemary nævner særligt en del af undervisningen, hvor hun lærte, at både mand og hustru er tjenere, selv-

om det kun er ham, der er ansat.

"Det er noget, jeg vil tage med mig videre, når jeg mødes med ægtefæller til præster og evangelister," fortæller hun, og hendes mand supplerer:

"Jeg har lært rigtig meget godt. Først og fremmest ser jeg en opblomstring i vores ægteskab. Vi har fået øje for vigtigheden af god kommunikation, og hvordan tilgivelse giver en ny start. Med basis i Guds ord kan vi som ægtepar vise hinanden lidt af Guds kærlighed til os."

GODE FORBILLEDER FOR ANDRE

55-årige Renard Mtenji har været biskop i Ulanga-Kilombero siden 2008. Han er meget bevidst om det åndelige ansvar, han har som leder for stiftets mange præster og evangelister.

"Det, jeg har lært om ægteskab og familie, vil være et godt eksempel for samfundet. Nu skal jeg hjem og bruge det til at hjælpe dem af mine medarbejdere, som har det svært i ægteskabet," siger han.

"Som biskop må du være et godt forbillede for andre. De ser på dig, og hvad du gør. Hvis du ikke selv gør det rigtige,

er det vanskeligt at irettesætte dem."

Ægteparret retter en stor tak til underviserne på kursuscenteret og til LM for den gave, de og stiftets andre præstepar har fået.

"Vi vidste ikke, hvor stor en rigdom det her skulle blive for os! Vi er taknemmelige for, at ægtefællerne også fik mulighed for at komme med."

KURSISTER FRA HELE STIFTET

I alt 29 præstepar fra hele stiftet deltog i ægteskabskurset i november., så det var noget, der blev prioriteret højt.

De, der ikke deltog, havde gode grunde til det: nogle, fordi de ikke er gift, nogle er enker eller enkemænd, nogle var syge eller havde sygdom i familien, nogle var på videreuddannelse, og nogle havde små børn, som de ikke kunne rejse fra.

Den evangelisk-lutherske kirkes ønske med retræte- og missionscenteret i Iringa er at udruste kirkens medarbejdere til tjeneste og mission – herunder styrke de kristne ægteskaber som et eksempel til inspiration for lokalsamfundet. ■

LM RÆKKER UD I JULEN

FLERE STEDER I LANDET BRUGER LM'ERE JULEMÅNEDEN SOM ANLEDNING TIL AT NÅ BØRN OG VOKSNE I DERES BY MED JULENS BUDSKAB. DE VIL GERNE FORTÆLLE DEM, HVAD JULEN EGENTLIG GÅR UD PÅ.

JULESTUE I AALBORG FRIMENIGHED

Duften af gran og julebag bredte sig i alle kroge af missionshuset søndag den 1. december, da familier med en presset økonomi kunne komme indenfor og lave juledekorationer, bage julesmåkager og få taget et portræt af hele familien i fotostudiet – helt gratis.

Det blev en eftermiddag med mange besøgende, og i løbet af de fire timer blev der serveret i alt 600 æbleskiver.

Desuden var der mulighed for at ansøge om julehjælp. I alt 40 familier benyttede sig af det tilbud.

Der blev lavet juledekorationer, flettet julehjerter og hyggesnakket rundt ved bordene.

Julekrybber lyser op i byen

LM-Kirken Østbornholm har sammen med Nexø LMU bygget en julekrybbe, der nu står på byens torv ved siden af det store juletræ.

”Vi ville gerne pege på Jesus som en essentiel del af julen og – uden at negligere alle hjerterne, gran, juletræer og det hyggelige i det – pege på Jesus som verdens lys,” fortæller Anders Due Solgaard, der er præst i LM-Kirken Østbornholm og ungdomskonsulent for LMU på øen.

LUMI Genbrug har en pulje til mission og unge, hvor man kan søge om økonomisk støt-

te, og de bevilgede 3.000 kroner til projektets materialer. Gennem hele december vil lyset ved krybben være tændt, og der ligger gratis eksemplarer af julemagasinet 24:12 i julekrybben.

Også i Ølgod LM har man bygget et stort krybbespil, som står foran missionshuset, der ligger centralt i byen. På flere af krybbespillets figurer er der QR-koder, der blandt andet linker til årets Gumle-julekalender, missionshusets egen hjemmeside og sangen ”Hvad er det, der gør jul til noget særligt?” sunget af DR’s pigekor.

Den lokale LUMI Genbrug donerede Maria, Josefs og Jesusbarnets tøj og puffen, som blev omdannet til et får, samt tæppet i krybben.

GUMLE FORTALTE BYENS BØRN OM JUL

Tirsdag den 3. december summede LM’s missionshus af liv om formiddagen. 30 børn og 25 voksne havde nemlig taget imod invitationen til julesang, julefortælling og julefrokost i børnehøjde.

Det var børneklubben, der for 15. gang inviterede byens dagplejer, børnehave og hjemmegående forældre, fortæller Anette Kristensen, der er leder i børneklubben.

”Det gør vi, fordi vi gerne vil fortælle børnene, hvad julen egentlig går ud på.” Lederne i børnehaven kommer gerne, og mange – både bedsteforældre og dagplejere – kommer år efter år.”

**TEMA:
ENGLE**

Englene optræder her og der i Bibelen og i særdeleshed i juleevangeliet. De er ikke – som englene på juletræet – bare til pynt, men er Guds tjenere og vidner, som skal gøre os særlig opmærksomme på, hvad Gud er ved at udrette i forhold til sin frelsesplan.

På de kommende sider kan du læse om englernes betydning og funktion i Bibelen og i juleevangeliet. Og så kan du høre om en tidligere volontør, som er blevet langt mere opmærksom på den åndelige virkelighed.

I det bibelske univers gør engle budskabet ekstra troværdigt.

DET VRIMLER MED ENGLE I JULENS FORTÆLLINGER

NÅR ENGLE OPTRÆDER I JULEEVANGELIET, SKYLDES DET, AT BEGIVENHEDEN ER SÅ VIGTIG, AT DER OGSÅ ER BEHOV FOR HIMMELSKE VIDNER, FORTÆLLER REJSEPRÆST PÅ DBI, BØRGE HAAHR ANDERSEN.

TEKST MORTEN HOLGÅRD TYCHSEN FOTO FREEPIK

Da Børge Haahr Andersen, der er rejsepræst på DBI, i sin tid læste teologi på det teologiske fakultet, var holdningen, at de bibelske fortællinger blev utroværdige, hvis der indgik engle i dem. Hvis der optrådte engle, var det et mytisk element, som fraskrev de bibelske beretninger deres historiske gyldighed.

”Men i det bibelske univers er engle nogle, som gør budskabet ekstra troværdigt,” påpeger Børge Haahr Andersen.

”Når der er engle til stede, er det, fordi begivenheden er så vigtig, at der er brug for ikke blot mennesker som vidner, men også himmelske vidner.”

FRELSE FOR ABSOLUT ALLE SLAGS MENNESKER

Det gælder i særdeleshed for juleevangeliet. Det er netop en afgørende begivenhed i den bibelske frelseshistorie – og det vrimler nærmest med engle.

Den tidligere DBI-rector påpeger, at da de himmelske hærskarer bryder ud i lovsang ude blandt hyrderne, er det første og eneste gang i hele Bibelen, at der optræder et sådant lovsyngende englekor på jorden.

”Her lukkes der op til den usynlige verden,” fortæller han.

At det netop er hyrderne, som englene synger for, er tankevækkende.

”Hyrder tilhørte på den tid de allerfattigste og laveste i samfundet. De boede med deres dyr, var urene og derfor ikke i stand til at overholde moseloven. At der bliver lavet sådan et englepostyr for den slags mennesker, fortæller os, at evangeliet er for absolut alle,” siger han.

PRÆSTEN OG TEENAGEREN

Også i beretningerne, som leder op til Jesu fødsel julenat, er englene flere steder på spil. Både Zakarias og Maria hører første gang om henholdsvis Johannes Døber og Jesus via engle.

”Når jeg har undervist konfirmander, har jeg ofte spurgt dem, om de mente, en gammel præst eller en teenager var klogest. De svarer altid, at teenageren er klogest. Og så fortæller jeg dem, at de netop har forstået juleevangeliet,” forklarer Børge Haahr Andersen.

”For Zakarias var netop en ældre højststående præst. Men han tror ikke engels budskab, da han får at vide, at han skal være far. Den unge Maria derimod, hun tror på og accepterer det, englen Gabriel fortæller hende. Også selvom det lyder umuligt.”

ENGLESprog ER BIBELSPROG

Når engle åbner munden, er deres tale gennemsyret af ord og begreber fra Det

Gamle Testamente. Det gælder også i juleevangeliet. På den måde bekræfter englernes ord julenat, at Jesus er en opfyldelse af Det Gamle Testaments budskab.

”Når man hører en engel tale, er det ikke så dårligt at have en vis mængde bibelkundskab, hvis man vil forstå, hvad der bliver sagt,” påpeger Børge Haahr Andersen.

Ifølge ham kan man i dag godt støde på mennesker, som tror på engle, men ikke på den måde, kristne forholder sig til engle på.

”Ofte minder deres tro på engle mere om levn fra gammel hedenskab og overtro. Her er engle noget, man kan manipulere med – lidt ligesom med nisser, som man stiller julegrød frem til. Det er et syn på engle, som ligger langt fra Bibelens beskrivelse af Guds himmelske tjenere,” fortæller Børge Haahr Andersen. ■

Engle er ikke bare nuttet juletræsdynt

I BIBELN ER ENGLE MAJESTÆTISKE OG VOLDSOMME VÆSENER, DER ER TJENERE FOR EN HELLIG GUD, SIGER BIBELSKOLELÆRER CHRISTIAN MAYMANN.

TEKST KAJA LAUTERBACH FOTO FREEPIK

For rigtig mange mennesker er engle i mange former og udgaver en væsentlig del af julepynten.

”Det illustrerer, at mennesker på en eller anden måde har gjort englene nuttede,” siger bibelskolelærer på LMH Christian Maymann, der også selv hænger engle på sit juletræ.

”Men det er vigtigt at huske på, at engle ikke bare er juletræsengle. Det er nogle voldsomme væsener, der er tjenere for en hellig Gud, og vi skal passe på, at vi ikke gør dem ufarlige.”

ENGLE SKAL SKÆRPE VORES OPMÆRKSOMHED

Mange mennesker har en fornemmelse af, at engle fylder rigtig meget i Bibelen, men faktisk optræder de kun omkring 40 gange, siger Christian Maymann uden dog at have talt efter.

”Det er særligt ved nøglesteder i frelseshistorien – og kun få gange, hvor de viser personlig omsorg over for et enkelt menneske,” siger han.

Som eksempler på nøglesteder nævner han lige efter syndefaldet, efter udvandringen fra Egypten, ved indvandringen i Det lovede land, i forbindelse med Jesu undfangelse og fødsel og igen omkring Jesu lidelse og i opstandelsesberetningen.

”Forekomsten af engle er så at sige et udråbstegn for, at nu sker der noget vigtigt og afgørende i Guds frelsesplan. Det skal få os til at være ekstra opmærksomme på, hvad Gud siger og gør,” siger bibelskolelæreren og tilføjer, at engle faktisk optræder ved en begivenhed mere i Bibelen. Nemlig ved Jesu genkomst, som den er beskrevet i blandt andet Johannes’ Åbenbaring.

”Det er jo også et afgørende øjeblik i frelseshistorien, men vi lægger nok bare ikke så meget mærke til det, fordi vi ikke har oplevet det endnu,” siger han.

SOM ET KONGELIGT HOF RUNDT OM GUDS TRONE

Ud over at englene er voldsomme væsener, er de åndelige væsener, som Gud har skabt.

”Englene er Guds tjenere, der skal udføre hans befaling. De er ’tjenende ånder, der sendes ud for at hjælpe dem, som skal arve frelsen’ (Hebr 1,14),” forklarer Christian Maymann.

Han peger på to steder, hvor henholdsvis profeten Esajas og apostlen Johannes får lov at kigge ind i den himmelske helligdom. Begge ser Gud på en trone, hvor der står store skarer af engle rundt om.

”Man får fornemmelsen af en hær el-

ler et kongeligt hof. Ligesom de tjenere, der altid er klar, hvis kongen vil sende dem ud for at gøre noget.”

Han har flere gange gennemgået Åbenbaringsbogen i sin undervisning og pointerer, at der gennem hele bogen ligger et underliggende spørgsmål: ”Hvem er værdig til at blive tilbedt?”, og han tilføjer, at det kan være svært for mennesker at dirigere deres tilbedelse det rigtige sted hen.

”I de sidste kapitler i Åbenbaringsbogen ser vi noget særpræget. Nemlig at Johannes to gange (kap 19,10 og 22,8) faldt ned for fødderne af englen, der

kom med budskabet, for at tilbede den. Begge gange svarede englen: 'Jeg er kun tjener som du og dine brødre. Gud skal du tilbede.', siger han.

"Englen var nødt til at gentage sit budskab, for den var åbenbart så majestætisk, at Johannes havde svært ved at se forskel på den og Gud."

Christian Maymann forestiller sig, at det kan være et muligt svar på, hvorfor mennesker ser så få engle i dag.

"Det er nok meget godt, at vi ikke ser engle, for hvis Johannes endte med at ville tilbede englen, hvad ville der så ikke ske for os?" spørger han. ■

Vi skal passe på, at vi ikke gør englene ufarlige. En engel er faktisk så majestætisk, at nogle er kommet til at tilbede én, fordi man troede, det var Gud.

LAILA TRÓNDHEIM POULSEN

MUSIKKONSULENT

LAP@DLM.DK

ENGLENES, HYRDERNES OG VORES LOVSANG

Og med ét var der sammen med englen en himmelsk hærske; som lovpriste Gud og sang:

Ære være Gud i det højeste og fred på jorden! Fred til mennesker med Guds velbehag! (Luk 2,13-14).

Gud vil, at helt almindelige mennesker hører hans ord. Og hyrderne skulle ikke være i tvivl – Gud sendte simpelthen en engel til de helt sikkert ret forvirrede hyrder. Jævne hyrder, der var vant til et barskt og måske endda til tider småkedeligt job med at passe får.

Årh, hvor ville jeg godt have været der. Jeg kan næsten lugte røgen fra bålet og se de andre hyrder småsove. Og så denne aften, som var så helt anderledes end deres vante hverdag.

Pludselig bliver der lyst, og Guds herlighed stråler – Guds herlighed stråler. Og englen, der forkynder, at frelseren er født, og at hyrderne skal skynde sig ind til Betlehem. Himlen frydes, englens lovsynger Gud, og hyrderne skynder sig, trods forvirringen, målbevidst hen til Jesus, stalden og miraklet.

Hyrderne skyndte sig hen til Jesus – englens, lovsangen og Guds herlighed fulgte dem på vej. Og de fik et under at se. De fik Kristus selv at se.

Da hyrderne bagefter vendte tilbage til deres arbejde, præster og lovede de Gud for alt, hvad de havde hørt og set.

Lad os sammen med hyrderne og englens se på Jesus og lovsyng Gud for hans herlighed.

I CAMBODJA BLEV DEN ÅNDELIGE VIRKELIGHED TYDELIG FOR MIG

SIDSTE ÅR VAR CAMILLA SKOV ANDERSEN VOLONTØR FOR LM I DET BUDDHISTISKE LAND, HVOR MAN SER AFGUDS- OG FORFÆDREDYRKELSE OVERALT. DET BLEV FOR HENDE EN STÆRK PÅMINDELSE OM AT SØGE JESUS FØR ALT ANDET.

TEKST KARIN BORUP RAVNBORG FOTO CAMILLA SKOV ANDERSEN

”Der findes mere mellem himmel og jord.”

Den talemåde vil de fleste herhjemme nikke ja til. Om det er troen på engle, som vi hører om i julen, ånder, spøgelse, ”en højere magt” eller noget lignende, så viser undersøgelser, at flertallet mener, at der findes mere, end vi kan se og måle. Alligevel er det ofte ikke noget, der rent synligt præger

den enkelte danskers måde at leve på.

Helt anderledes ser det ud i et land som Cambodja, fortæller Camilla Skov Andersen fra Tarm. Hun var sidste skoleår udsendt som volontør for LM til Siem Reap, hvor hun underviste missionærbørn og hjalp i den lokale kirke.

Her var det åndelige meget tydeligere, end hun var vant til, og en helt naturlig del af hverdagen. Overalt i ga-

debilledet var der templer, munke og åndehuse, og næsten alle havde et husalter derhjemme eller i sin butik, hvor man ofrede til ånderne for at få beskyttelse.

ET HUS FOR JESUS – INGEN ANDRE

”I min tid i Cambodja mødte jeg en meget mere hverdagsagtig tilgang til den åndelige verden, end jeg nogensinde

<

"Mødet med åndedyrkelse har gjort mig mere bevidst om den åndskamp, vi står i," siger tidligere volontør.

har prøvet før. Det var vildt at se så meget afgudsdyrkelse, og det kunne godt skræmme mig. Men det gjorde også, at det var lettere at tale med andre mennesker om det åndelige," siger den 21-årige tidligere volontør.

Hun var også med til at bede for en af missionærfamiliernes hus, hvor de havde mærket tilstedeværelsen af onde ånder.

"Efter det er jeg blevet meget mere opmærksom på den åndelige virkelighed – at den rent faktisk findes – og på den åndskamp, vi står i som kristne."

Derfor er det vigtigt for hende at have et kors hængende på sit værelse – også efter hun er kommet hjem til Danmark igen – for at signalere: "Dette er et hus for Jesus, og ingen andre ånder er velkomne!"

ET ÅNDELIGT ØJE FOR DET, DER PÅVIRKER

Camilla har lige været et halvt år på bibelskole på LMH, men hun er ikke i tvivl om, at det var mødet med den buddhistiske kultur og åndedyrkelse, der gjorde hende mere afhængig af Jesus.

"Det år i Cambodja er helt klart det tidspunkt, hvor jeg har læst allermest i Bibelen, og det er bare blevet en endnu større begejstring for mig at leve tæt med Gud i hverdagen," fortæller hun.

"Engle og ånder er noget, der kan være svært at forholde sig til, men det er blevet mindre fremmed for mig nu. Nogle kristne kan mærke helt fysisk, når der er noget, der påvirker dem åndeligt – de har ligesom en slags 'åndeligt øje'. Den slags oplevelser har jeg ikke, men jeg er blevet mere bevidst om det, der sker i den åndelige verden. Det er dog ikke noget, der fylder mig med frygt, for Guds ord siger, at Jesu navn er stærkest."

Hun er blevet mere opmærksom på, hvad der i hendes egen kultur kan udfordre livet som kristen.

"Det kan godt være, vi ikke har et husalter i hjemmet, men så har vi et tv i stuen, mobilen eller noget andet, som vi bruger for meget tid på. Det har fået mig til at tænke over: 'Hvilke afguder er det, jeg dyrker?' og 'Hvilke ting er der i mit liv, som ikke gavner min relation til Jesus?' Det er vigtigt at blive mindet om." ■

^

Buddhistiske husaltre som i denne butik er meget almindelige i Cambodja.

Hver fjerde dansker tror på engle

Tidligere undersøgelser har vist, at 63 procent af danskere er enige eller helt enige i udsagnet om, at "der er mere mellem himmel og jord". Ni procent er uenige, mens 21 procent hverken er enige eller uenige.

Hver fjerde svarer ja til, at de tror på engle.

Hver tredje svarer, at de tror på spøgelse, og hver tredje svarer, at de har oplevet uforklarlige fænomener.

Kilde: Epinion for DR, 2016.

Sprækker i jule- glæden

"Der er skår i alting," udbryder en dreng fortvivlet, da hans handicappede ven får et voldsomt krampeanfald midt i de hyggelige juleforberedelser.

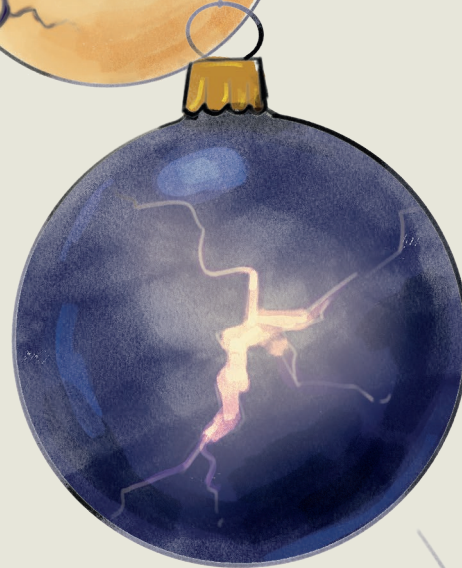
Det skulle jo være så godt. Der skulle være forventning og juleglæde, julefred og julehygge ... men sådan blev det bare ikke.

Situationen er beskrevet i bogen "Håbets dal" af Edna Hong, der handler om et børnehjem for handicappede børn i Nazitidens Tyskland.

I oplever måske også en masse, der ødelægger juleglæden – eller i hvert fald blander den op med ked-af-det-hed eller bekymring eller savn eller uvenskab eller Der er så meget, der kan true juleglæden.

Der var også en pige med til juleforberedelserne sammen med de to drenge. Pludselig lyser hun op: "Jamen, det er jo derfor, det blev jul: Fordi der er skår i alting!"

Netop sådan er det: Der er skår i alting her i livet. Og netop derfor sendte Gud Jesus som et lille barn i krybben. Han skulle på egen krop opleve, hvor svært det kan være at være menneske. Og han skulle kæmpe mod alt det onde og besejre det. Også dommen over al ondskab skulle han bære. Nu kan han komme til os og trøste os og hjælpe os og være sammen med os og give os glæde midt i alt det, der er svært. Og så minder Jesus os om, at julen – og påsken og pinsen – kun var begyndelsen. En dag kommer han igen og fuldender sin opgave. Da skal alt det skårede blive helt igen.

Læs siderne sammen i familien!

Derfor giver det god mening at lytte til englenes sang julenat og selv synge med:

*Fred på jord, fryd på jord.
Jesusbarnet blandt os bor
Engle synger om barnet så smukt,
han har Himmerigs dør oplukt;
salig er englenes sang.*

(3. vers af Glade jul, dejlige jul)

Løsninger: 1. 25. 3. Frøden, kaptivar, due, græshoppet, havskildpadde, slange, fararotte, ugle, kat, får, hare, ravn, mus, løve, spurv, ørn, natsværmer, æsel. 2. 1. Glæde jul, 2. Et barn er født, 3. Dejlig er den, 4. Det kimer, 5. Julen har bragt, 6. Dejlig er jorden, 7. I denne søde juletid, 8. Velkommen igen, 9. Den yndigste rose, 10. En rose så jeg skyde 7. a) Cyklist b) Lys brænder ikke op, de brænder med. c) Der er kun c i december 10. Augustus, Kvintus, Syrien, Josef, Nazaret, Galilea, Judæa, Davids by, Betlehem og Maria

En hyggelig julekonkurrence om engle og en hel del andet

Man kan dyste i hold eller enkeltvis, alt efter hvor mange man er. (Den, der leder det, skal lige bruge ti minutter på forberedelse.)

- Find en vinder for hver konkurrence
- Husk papir og blyant til alle hold
- Hav en *Sange og Salmer* ved hånden

1

Nævn på skift en julesalme, som har engle med – hvor længe kan I fortsætte, og hvem må først give op?

I sangbogen *Sange og Salmer* er der 41 julesalmer – i hvor mange af dem er engle nævnt? Det hold der kommer tættest på det rigtige antal, vinder ekstraopgaven.

2

Hvor mange ord kan I lave med de 11 bogstaver, der er i ordet "Englesangen"? Brug blyant og papir.

3

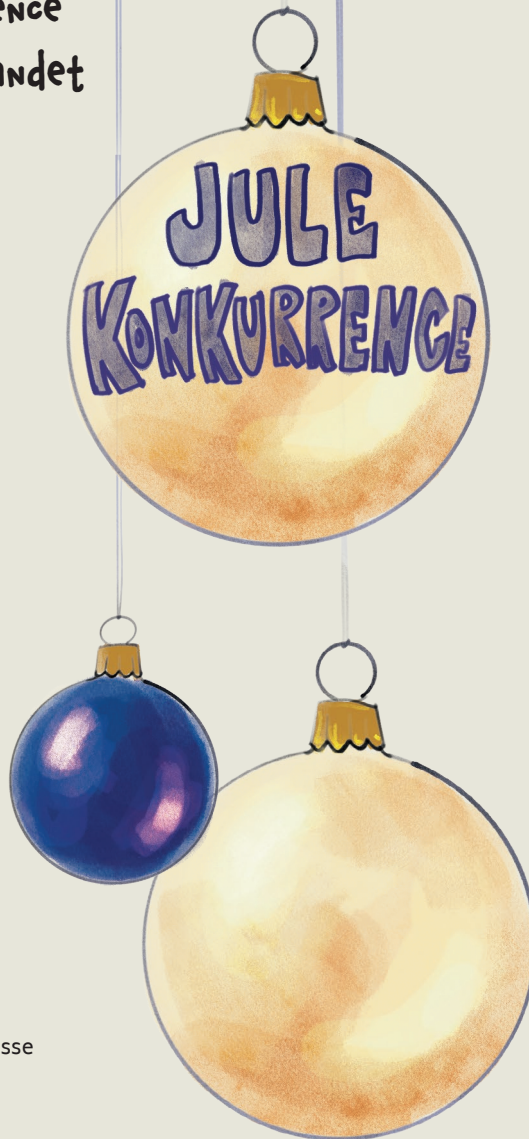
I Gumles julekalender møder Gumle en masse søde dyr. Nævn så mange, I kan huske. (1 point for hvert rigtigt dyr)

4

Den, der styrer legen, har forinden lavet et passende antal sedler. På hver seddel er skrevet en almindelig kendt julesang. Nu skal man på skift trække en seddel og mime sangen for resten af sit hold. Holdet skal så hurtigt som muligt gætte titlen. Der skal tages tid. (Giv point efter tid.)

5

Hvilke ti julesalmer er mon de mest brugte ved gudstjenester i julen i Den danske Folkekirke (ifølge *Kristeligt Dagblad*, dec. 2017)? (Holdet får 1. point, hvis sangen, de nævner, er med på listen. 2 point, hvis de gætter den rigtige placering.)

7

Gåder:

- Hvad kalder man en julemand der kører på cykel?
- Hvilke lys brænder hurtigst op, hvilke lys eller farvede lys?
- Hvad er det, der er i december, men som ikke er i nogen anden måned? (1 point for hver rigtigt svar.)

8

Nævn på skift beretninger fra Bibelen, hvor engle forekommer – hvilket hold kan fortsætte længst?

9

Hvert hold får et passende antal A4-ark eller sider fra et blad/avis. Hvert hold skal nu rive fem forskellige slags julepynt, som ofte findes på juletræet. (Der gives point efter hurtighed, kreativitet og skønhed.)

10

Juleevangeliet står blandt andet i Lukas-evangeliet 2, 1-20. Sagen er godt bevidnet og beskrevet, i de første fem vers nævnes ikke mindre en ti personnavne og stednavne. Hvor mange af de ti navne kan I huske? Skriv dem i den rækkefølge, som de fremkommer i de vers. (1 point for hvert navn, der er placeret i den rigtige rækkefølge.)

TENDENS: STØRRE ÅBENHED FOR AT TALE OFFENTLIGT OM TRO

FLERE KENDTE DANSKERE FORTÆLLER ÅBENT OM DERES TRO, OG DANSKE FORLAG OPLEVER, AT MAN I HØJERE GRAD SØGER LITTERATUR, SOM FORHOLDER SIG TIL KRISTENDOMMEN.

TEKST MORTEN HOLGÅRD TYCHSEN FOTO LADOSTALEOMTRO.DK

Der bliver talt, skrevet og læst mere om troen og kristendommen i Danmark end for få år siden, og flere forlag oplever markant stigende interesse for bøger om tro.

I internetboghandlen Saxos egen brugerundersøgelse fra 2023 svarede 14 procent, at de foretrak at læse bøger om religion og filosofi frem for andre genrer. Og lige nu viser tallene hos Saxo, at bøger om tro sælger bedre end sidste år. Kristian Leths bog om Bibelen *Verdens vigtigste bog* er for eksempel blandt sitets mest populære bøger og er allerede udkommet i tre oplag.

I september lå den nummer to på bestsellerlisten over alle Saxos bøger.

KENDTE FORTÆLLER OM DERES TRO

Kendte forfattere, skuespillere og politikere har i den seneste tid talt åbent om deres tro og på den måde været med til at aftabuisere og udvide læserskaren til bøger, der reflekterer over tro og kristendom.

Personer som komikeren Casper Christensen, skuespilleren Bodil Jørgensen og politiker Axel Vanopslagh har på den ene eller anden måde delt deres troserfaringer i den offentlige debat.

"Vi har efterhånden i mange år talt om, at det ikke længere er så stort et tabu at tale om tro, og når nu også kendte skuespillere og yngre politikere taler om tro, så rykker det måske det sidste tabu væk," siger Lisbeth Elkjær Øland til *Kristeligt Dagblad*. Hun mener også, at tidens krisebevidsthed kan forklare åbenheden for at læse om tro og kristendom.

STATSMINISTEREN KAN IKKE AFVISE EN TRO I FREMTIDEN

Statsminister Mette Frederiksen har også fortalt, at hun, trods sin manglende tro på Gud, i dag er mindre skråsikker på, at hun aldrig ville kunne blive troende.

"Jeg tror, at hvis du havde spurgt mig for 20 år siden, havde jeg sagt, at det kommer aldrig til at ske. Det er jeg ikke helt sikker på nu," fortæller hun til Sørine Godtfredsen i podcasten, *Sørine og Livskraften*.

"Jeg synes godt, der kan være nogle situationer, hvor det kunne være meget rart at have noget at læne sig op ad. Eller ikke at være der den helt alene." ■

På hjemmesiden ladostaleomtro.dk er flere kendte danskere med til at aftabuisere det at tale om troserfaringer.

^
En folkeskole i den finske by Hämeenlinna er blevet anbefalet at betale en kompensation, efter en otteårig dreng følte sig diskrimineret.

Sange om Jesus førte til klage i Finland

SKOLER I FINLAND ER BLEVET MERE PÅPASSELIGE MED AT UDSÆTTE ELEVER FOR RELIGIØST INDHOLD. FOR NYLIG BLEV EN KONCERT MED HÄNDELS MESSIAS AFLYST.

TEKST MORTEN HOLGÅRD TYCHSEN FOTO PEXELS.COM

Er det i orden at afholde arrangementer med kristent indhold i skolen? Det er blevet diskuteret heftigt i Finland, efter en forælder til en otteårig elev i den finske folkeskole indgav en klage til landets ligestillingskommission. Begrundelsen var, at barnet mod sin vilje skulle lytte til sange, hvor Jesus blev nævnt.

Kommissionen afviste klagen, men da den sidenhen blev sendt til det nationale nævn for ligestilling og ikke-diskrimination, fik forælderen medhold. Man vurderede, at det ikke-troende barn havde været udsat for diskrimination. De kristne sange var for eksempel ikke blevet annonceret i forvejen.

AFLYSTE KONCERT MED HÄNDELS MESSIAS

Nævnet anbefalede, at skolen skulle

betale en kompensation på 1.500 euro. Uddannelsesudvalget i byen Hämeenlinna, hvor skolen ligger, stemte efterfølgende om, hvorvidt man skulle følge anbefalingen – og her fik forælderen dog ikke medhold.

Trods udfaldet valgte en skole et andet sted i landet at aflyse en koncert med *Händels Messias*.

Det skete, to dage før koncerten skulle have været afholdt, på grund af korværkets klare referencer til Jesus og kristendommen. Skolen ville ikke risikere at skulle betale kompensation til eleverne.

Det er ikke første gang, kristendommen skaber debat i Finland. Tidligere har parlamentsmedlem Päivi Räsänen været anklaget for hadtale, da hun i et oplæg på X citerede Bibelen.

BIBELN TIL ORDBLINDE

Det danske firma 2K Denmark har i samarbejde med et amerikansk, kristent forlag og Cambridge University i England udviklet en særlig skrifttype, der skal gøre det nemmere for ordblinde at læse Bibelen.

Den letlæselige skrifttype hedder Grace og har blandt andet federe bogstaver, der generelt giver et mere roligt udtryk og får bogstaverne til at "hoppe" mindre rundt. Bogstaver, der minder om hinanden, forveksles heller ikke så nemt i den nye skrifttype. Flere forlag planlægger nu at udgive bibler til ordblinde i det nye år.

EN STEMME FOR DE UFØDTE GENNEM TI ÅR

FOTO: ONEOFUS

One of Us European Federation kunne i sidste måned afholde sit tiårs jubilæum.

One of Us er den største europæiske borgerbevægelse, som nogensinde er blevet registreret af Europa-Kommissionen.

Sammenslutningen bruger sin stemme til at opfordre EU-institutionerne til at beskytte det menneskelige embryo fra undfangelsen i deres politikker. Den forener 50 nationale NGO'er, hvor den danske *Retten til Liv* er en af dem.

Ligesom i de første år af borgerkrigen, som begyndte i 2011, har mange af den seneste tids kampe i Syrien været koncentreret omkring den gamle by Aleppo, der har været beboet siden det 6. århundrede f.Kr.

MAGTSKIFTE I SYRIEN SKABER USIKKERHED HOS LANDETS KRISTNE

AFSÆTTELSEN AF PRÆSIDENT ASSAD KAN FÅ ALVORLIGE KONSEKVENSER FOR SYRIENS KRISTNE. TRODS DE ISLAMISTISKE OPRØRSGRUPPERS FORSIKRINGER OM BESKYTTELSE AF MINORITETER HAR DE SENESTE ÅR VIST, AT KRISTNE ER EN SÅRBAR GRUPPE I SYRIEN.

TEKST MORTEN HOLGÅRD TYCHSEN FOTO WIKIPEDIA

Trods den generelle fejring af Assad-regimets fald i Syrien for små to uger siden, har det kristne mindretal i landet snarere grund til bekymring. Det vurderer flere organisationer, som kæmper for kristnes rettigheder i verden, efter at oprørsgrupper ledet af Hayat Tahrir al-Sham (HTS) – en gruppering udsprunget af al-Qaeda – har overtaget styringen i landet.

Efter erobringen af byen Aleppo er mange kristne allerede flygtet fra byen, men en gruppe af udholdende kristne bliver boende, mens de forsøger at holde fast i deres tro og traditioner.

BORGERKRIG HAR SENDT KRISTNE PÅ FLUGT

Generelt er de kristne i Syrien blevet betragtet som relativt pro-Assad, fordi den tidligere præsident, trods sin brutalitet, dog holdt de ekstremistiske og islamistiske grupper i ave. Det kom landets religiøse mindretal, som

Bashar al-Assad selv tilhører, til gode.

Den diskrimination og repression, som fandt sted under Assad, var nemlig ikke religiøst motiveret.

Siden den syriske borgerkrigs start i 2011 er antallet af kristne i landet faldet fra 1.5 millioner til 300.000. Den massive flugt skyldes blandt andet vold og forfølgelse mod kristne, forårsaget af oprørsstyrkerne, hvoraf store dele har bestået af radikale jihadister. Også under den seneste tids kampe, der var koncentreret omkring Aleppo, har der været meldinger om, at oprørerne har stået bag vold og vandalisme rettet mod kristne og andre religiøse minoriteter.

HVILKEN STATUS VIL DE KRISTNE FÅ?

I forbindelse med overtagelsen af Aleppo har lederen af HTS, som af FN's Sikkerhedsråd og USA anses som en terroristgruppe, været ude at annoncere, at "Aleppo altid har været et mødested for

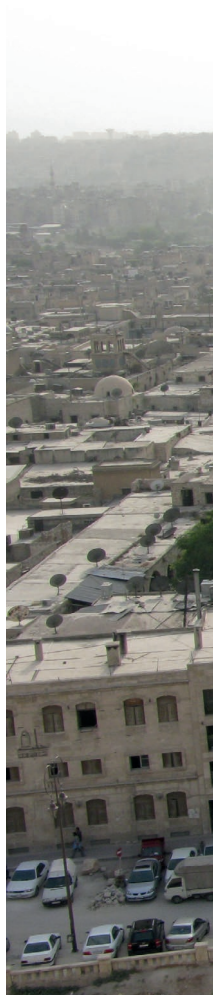
civilisationer og kulturer, og med sin lange historie med kulturel og religiøs diversitet vil den forsat være det."

Men med HTS's ideologi og historie in mente har de religiøse minoriteter i Aleppo og resten af landet ikke grund til at stole blindt på disse løfter, vurderer den kristne menneskerettighedsorganisation Christian Solidarity International.

Selvom HTS, modsat andre islamistiske grupperinger, ikke mener, at de kristne skal udslettes, betragtes de dog som andenrangsborgere. I det muslimske samfund, som de ønsker at bygge op, vil de kristne blive holdt under juridisk kontrol og blive pålagt en særlig ekstra-skat. Den såkaldte dhimmis-status har HTS dog ikke tildelt de kristne endnu.

HAR TAGET AFSTAND FRA AL-QAEDA OG ISLAMISK STAT

Noget kunne endda tyde på, at man fak-

tisk har fået en anden tilgang til kristne og religiøse minoriteter.

Forsker i jihadisme på Dansk Institut for Internationale Studier Dino Krause fortæller til *Kristeligt dagblad*, at "HTS begyndte at føre krig i Syrien som en meget radikal jihadistisk bevægelse, der også var undertrykkende mod religiøse minoriteter. Men de seneste år, specielt efter de brød med al-Qaeda i 2016, har de gradvist forsøgt at blive set som moderat og pragmatisk over for minoriteter."

I begyndelsen af december – før magtovertagelsen – tog HTS i en pressemeddelelse også afstand fra terrororganisationen Islamisk Stat, fordi denne førte en skånselsløs krig mod kurderne og andre mindretal. ■

HVAD BETYDER ASSADS FALD FOR ISRAEL?

Syriens præsident Assad og hans regime var nært allierede med Iran og Hizbollah, som begge ønsker at se Israel udslettet.

Alliancen betød, at Iran kunne transportere våben og soldater gennem Syrien til den politiske og militære organisation Hizbollah, som kunne bruges i kampen mod Israel.

Selvom denne mulighed nu er væk, er Syrien stadig et problem for Israel. Det er nemlig ikke usandsynligt, at de islamistiske grupper, som har taget styringen i Syrien, også vil begynde at bekriige Israel. Derfor har Israel de seneste dage angrebet det væltede regimes gamle våbenlagre og -depoter, så det ikke kan bruges af de nye magthavere.

LISE BERGGREN SMIDT

FAMILIEKONSULENT

LBS@DLM.DK

KRISTIAN ANDERSEN

FAMILIEKONSULENT

KA@DLM.DK

NYTÅRSFORSÆT ELLER NYTÅRSFORTSÆT?

Hvordan er jeres kærlighed og kontakt til hinanden i ægteskabet? Hvis den er, som I ønsker den – så er det jo bare med at nytårs-fortsætte.

Hvis kontakten til hinanden er udfordret, kunne årsskiftet være anledningen til at lave et nytårs-forsæt om, at I har brug for mere tid og nærvær i jeres ægteskab – så I kan genskabe god kontakt.

I ordbogen hedder det om et nytårsforsæt: "Beslutning, som man tager i forbindelse med overgangen til et nyt år om at handle eller leve på en bestemt måde fremover".

Opfordring: Gå en tur på en times tid i juleferien, og tal med hinanden om, hvordan jeres daglige kontakt har været til hinanden i 2024. Gennemsnitligt.

Hvis I er enige om, at kontakten er god – så tak hinanden for, at I ser og anerkender hinanden i det daglige – og tak eventuelt også Gud for jeres fælles indsats for at prioritere kærligheden og kontakten til jeres ægtefælle.

Har I brug for hjælp til at skrue op for kontakten og kærligheden til hinanden, er her en helt konkret model, som I kan vælge at prøve af i løbet af en uge i januar:

I en reklame hedder det: "Det er os, der skaber kontakterne". I ægteskabet kommer der ikke nogen og skaber kontakt. Det er dit ansvar. Det har du lovet din ægtefælle, Gud og mennesker. For det er en del af at elske og ære.

Godt nytår. Enten med at fortsætte – eller med at lave et nytårsforsæt.

KATRINE NYMANN SULKJÆR

SOME-MEDARBEJDER

KSU@DLM.DK

DATTER

I podcasten *Datter* tager de unge kvinder Emilie, Rebekka og Johanna snakken om alt det, som kan fylde for unge, kristne og til tider forvirrede kvinder som mig, der kæmper med at få eget liv til at stemme overens med de idealer, jeg oplever, bliver stillet op for kristne kvinder.

De tre unge kvinder bliver som søstre, der tør åbne op og dele ud af deres eget liv, også der, hvor det er sårbart. Netop det gør *Datter* til en befriende podcast, da den viser, at også kvinder med store følelser, skamfuld samvittighed eller dem derimellem er elsket og datter af Gud.

Med emner som porno, lovsang, singeliv, parforhold og meget andet, åbner Emilie, Rebekka og Johanna op for snakke og følelser, der for mig ellers er svære at give udtryk for og sætte ord på, og giver mig mod på at snakke videre med andre af Guds døtre.

Lyt dig klogere på livets store spørgsmål

FIRE KRISTNE PODCASTS INVITERER LYTTEREN TIL AT REFLEKTERE OVER TRO OG KRISTENLIV. I ÆRLIGE SAMTALER TAGER DE FAT I MANGE TEMAER, SOM KAN VÆRE VANSKELIGE AT TALE OM.

ANMELDELSE KATRINE NYMANN SULKJÆR

RØST

Hvorfor er jeg barnedøbt? Hvad er Guds plan for mit liv? Må kirken sætte grænser for dem, som deltager i gudstjenesten?

Der er mange stemmer, der har svar på alle de spørgsmål, jeg går rundt med. Stemmer, der kommer fra både venner, medier, traditioner, forskellige kirkeretninger og samfundet. Men Bibelen må være den stemme, der skal råbe højest ind i mit liv.

I podcasten *Røst* snakker Kristoffer, Lars og Anton om mange af de temaer, der kan skille vandene, mens de nævner både erfaringer og egne og andres tanker. Men vigtigst af alt åbner de Bibelen og finder vers og passager, der belyser emnet.

Det er emner som abort, Guds planer, gudstjenesteformer og meget andet.

NÅR SNAKKEN GÅR

Lytter jeg til *Når snakken går*, kommer jeg med på en gåtur sammen med Anders og en gæst, han har inviteret med på turen. Mens de går, falder snakken på alt fra store livskriser til hverdagslivet og troen på Gud.

Anders har blandt andet snakket med Peter Nissen fra KNUS om homofile følelser og med Catharina Lindgren om singleliv.

Ved at lytte til snakken opdager jeg, at alle mennesker har deres egen historie og har kæmpet egne kampe, men at de gennem både sorg og glæde har beholdt troen på Jesus.

Gennem hele livet, med alt hvad det bringer af glæder og prøvelser, er Gud med som den bedste medvandrer og trøst i de hårde tider.

Samtidig inspirerer mange af gæsterne til at leve et liv tæt på Gud, og at gøre det synligt i livet blandt vores medmennesker.

SET NEDEFRA

I podcasten *Set nedefra* deler Frederik, Markus, Camilla, Judith og Anders ud af erfaringer fra deres eget liv som kristne.

De er fem forskellige personer, der ikke er bange for at være uenige og spørge nysgerrigt ind til hinandens tanker og liv. Gennem mange afsnit snakker de ærligt om synd, det kristne fællesskab, fejltrin og succeshistorier, som jeg kan genkende i mit eget personlige liv.

Episoder, der talte særligt ind i mit eget liv, er to episoder om bagtalelse. Her falder snakken på faren for at tale med, frygten for at blive bagtalt og dilemmaet i at dele frustrationer i frygt for, at det er bagtalelse.

Heldigvis kunne de også dele succeshistorier og tips til at stoppe bagtalelse og mærke efter hos sig selv.

Birthe og Michael Riis-Bentzen bor selv i stueetagen i huset i Søborg og lejer førstesalen og kælderen ud til seks elever, der går på Hovedstadens Kristne Gymnasium.

ET HJEM MED PLADS TIL BÅDE FAMILIE OG KOLLEGIELIV

BIRTHE OG MICHAEL RIIS-BENTZEN KØBTE I 2021 ET STORT HUS, FORDI DE HAVDE EN VISION OM AT LEJE VÆRELSE UD TIL KRISTNE UNGE. NU HAR SEKS ELEVER FRA HELE LANDET, DER GÅR PÅ HOVEDSTADENS KRISTNE GYMNASIUM, ET TRYGT STED AT BO.

TEKST KAJA LAUTERBACH FOTO KAJA LAUTERBACH, HKGYM

”For os er det bare en anden måde at bo på. Netop det, at vi ikke kun er en kernefamilie, er noget af det, der er charmen ved det.”

Birthe og Michael Riis-Bentzen bor i et stort hus i Søborg, der er kendt som HKGyms kollegium. De bor selv i stueetagen sammen med deres to sønner på 14 og 17 år, mens førstesalen og kælderen er lejet ud til seks gymnasieelever.

Parret kan ikke helt sætte ord på, hvorfor de gør det. Men de er enige om, at det betyder meget for dem at kunne hjælpe Hovedstadens Kristne Gymnasium, og Michael siger, at det her er en nem måde at gøre det på. Birthe, der selv har gået på Det kristne Gymnasium i Ringkøbing, tilføjer, at hun gerne vil give noget af det videre, hun selv fik, da hun boede på kollegium dér.

Og så er de overbevist om, at Gud har ledt dem til at gøre det.

GUD LAGDE TIL RETTE, SÅ DE KØBTE DET RIGTIGE HUS

Det hele begyndte for fem år siden, da parret for sjov kiggede på, hvilke huse der var til salg i

Brønshøj, hvor de dengang boede. Egentlig var de bare nysgerrige efter, hvad det kostede, men deres opmærksomhed blev fanget af en sognegård, der var til salg.

”Det var et tofamilieshus og alt for stor til os, men vi begyndte at lege med tanken om, at vi måske kunne leje nogle værelser ud til kristne studerende,” fortæller de.

Derfor tog de en snak med banken og med rektor for det nystartede HKGym, der sagde: ”Lav I bare et kollegium. Så skal vi nok sørge for lejere.”

Det var tæt på sommerferien, og Birthe og Michael tog på SommerOase uden at tænke mere over det hus.

”Men Guds veje er uransagelige. Tanken var plantet i os om at købe et hus med værelser til udlejning til kristne studerende, og så fik vi en bekræftelse fra Gud den uge,” siger de.

En dag fortalte en kvinde, at hun i en profeti havde fået at vide, at hun skulle sige til dem: ”I skal fortsætte det, I gør.”

”Vi spurgte os selv, hvad det mon var – og fandt hurtigt ud af, at det var tankerne om at opret-

te et kristent kollegium,” siger de, og det endte med, at de gav et bud på huset i Brønshøj. Selvom det var meget lavt i forhold til udbudsprisen, accepterede sælger det, og de indgik en betinget handel. Den faldt dog til jorden, fordi Københavns Kommune på grund af corona-nedlukning ikke havde mulighed for at godkende ejendommen til beboelse.

Men i marts 2021 kom det hus, de nu bor i, til salg.

Det havde oprindeligt været en erhvervsejendom, men en del af værelserne var allerede indrettet og udlejet. Det betød, at der skulle meget mindre ombygning til end i ejendommen i Brønshøj. Fordi der boede lejere i store dele af huset, kunne de imidlertid kun se omkring halvdelen af huset. Resten købte de ubeset i håb om, at de kunne stole på tilstandsrapporten.

Igen bød de et godt stykke under udbudsprisen, og sælger sagde ja.

Birthe og Michael fik travlt, da de fandt ud af, at HKGym lige havde besluttet at give kollegiegaranti uden at

have nogle faste aftaler om værelser, de kunne leje ud. De havde en måned til at indrette værelser, køkken og bad til de første studerende i løbet af sommerferien.

Birthe, der er uddannet arkitekt, tog halvanden måneds ferie for at stå for ombygningen herhjemme, og det lykkedes dem at finde en håndværker, der ville og kunne arbejde i juli.

”Nogle vil kalde det held, men vi kalder det Guds forsyn og velsignelse,” siger de. Desuden gjorde forhistorien med huset i Brønshøj, at ikke var så svært at overskue.

”Vi var på den måde mentalt forberedt, da vi gik i gang med det her.”

KRISTNE BEBOERE GØR DET TIL ET KRISTENT KOLLEGIUM

Mange af de unge er kun 17 år, når de flytter ind på kollegiet, men Birthe og Michael er meget klare om, at de ikke er reserveforældre.

”Vi lejer værelser ud til unge, selvstændige mennesker, og så skaber vi rammer, hvor der er mulighed for at

HKGym tiltrækker elever fra hele landet, så flere af dem har brug for at finde noget at bo i, når de starter i 1.g.

være sammen med andre, de går i skole med på HKGym. Samtidig ved de, at der er voksne mennesker tæt på, hvis de har brug for hjælp til noget,” siger de.

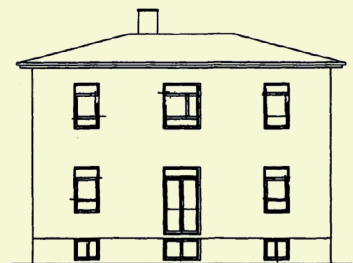
Døren til deres lejlighed står altid på klem, men det er meget sjældent, en af de unge kommer ind. Birthe tror, det skyldes, at det kan være meget svært at træde ind hos nogen, der ikke er ens forældre. Hun glæder sig dog over, at det sker, der er nogen, der har frimodighed til at bede hende om forbøn.

”Vi har aldrig tænkt kollegiet som et kristent fællesskab i sig selv, men som et sted, hvor man ved, at man er sam-

FAMILIEN RIIS-BENTZEN

- Birthe Riis-Bentsen, 48 år, uddannet arkitekt, læser til sygeplejerske
- Michael Riis-Bentsen, 48 år, folkeskolelærer
- Bjørn, 17 år
- Rolf, 14 år
- Kommer i Københavnerkirken

HKGYM'S KOLLEGIUM

Kollegiet blev oprettet i august 2021. Siden da har 13 unge boet på kollegiet, hvor der er seks værelser.

De nuværende beboere kommer fra hele Danmark: Aalborg, Falster, Nordsjælland og Bornholm.

Alle beboerne har gået på en kristen efterskole, men på fire forskellige: Alterna, LME, Skovbo, NE.

Læs mere på hkgym.dk

» Nogle vil kalde det held, men vi kalder det Guds forsyn og velsignelse.

men med andre kristne,” siger hun.

”Egentlig ville både de unge og vi gerne have mere fællesskab, for eksempel fællesspisning en gang om ugen. Men de har så travlt med lektier, jobs og fritidsinteresser, at vi nærmest skal være heldige for at samle alle på samme tid.”

De unge kommer fra forskellige kirkeretninger, ligesom mange af eleverne på HKGym gør det, og ud over alle de øvrige aktiviteter knytter de unge an ved forskellige kristne ungdomsfællesskaber. Og lederparret tror, at det netop er det, der gør, at man kan kalde det et kristent kollegium.

”Alle, der flytter ind, er kristne, og vi oplever, at det giver en rigtig god kultur, hvor man passer på hinanden, og hvor der er tryghed og tillid,” siger de. ■

COMPOUNDERS

MW Compounders er en dansk børsnoteret investeringsforening. Foreningen har investeret i 20-30 globale compounder-aktier.

Læs mere på vores hjemmeside: mwcompounders.dk

Kontaktpersoner:

Johannes Møller: 61 31 64 85 Dan Wejse: 26 83 37 44

Kommunikationskursus for ægtepar

14.-16. marts 2025

på Virksund Kursuscenter

Se www.aegteskabsdialog.dk

Lejligheder i Aarhus

 Solrig altan og lynhurtigt fibernet

 Gratis parkering og delebil

 Gratis nyttehaver og plads til husdyr

Hejredalsparken.dk

Vi har boligerne - Kom med din hverdag

 Priser fra 6.480 kr.

LivogJob er for unge med særlige behov, hvor vi har:

- STU uddannelse
- Beskyttet beskæftigelse
- Botilbud med 16 pladser for 17-30-årige
- Tilgængelighed for alle
- Et kristent værdigrundlag og en kristen etik
- Fokus på at bidrage til lokalområdet

Se mere på livogjob.dk eller ring 54441705

Det Kristne Gymnasium

Informationsdag

11. januar kl. 13.30-16.30

Vasevej 28, 6950 Ringkøbing

VI LEDER EFTER LIGE PRÆCIS DIG!

FLERE LEDIGE STILLINGER

Brænder du for at bidrage til et værdifuldt liv for mennesker med nedsat funktionsevne? Kan du se dig selv i en struktureret hverdag, hvor der også er plads til hygge, fest, varme og gode relationer? Så er det måske dig, vi søger som kollega på Bofællesskabet Elmebo.

Vi søger pædagogisk og sundhedsfagligt uddannet personale, samt personale til køkken/rengøring.

Se mere på Elmebo.dk

Har du spørgsmål eller ønsker yderligere information: kontakt lederpar Ida og Michael Dilling Nørgaard
28 96 73 03
20 78 57 98

ELMEBO
Mere end en institution - et rigtigt hjem!

penta byg a/s

pentabyg.dk

TRO & MISSION

Udgives af Luthersk Mission,
Industrivænget 40, 3400 Hillerød
dml@dml.dk / 48 20 76 60
www.dml.dk

TRYK

Jørn Thomsen Elbo
Oplag 2.700
ISSN 2446-4147
ISSN 1601-975X (Tro & Mission online)

ANSV. REDAKTØR

Morten Holgård Tychsen
mht@dml.dk / 28 95 65 03

REDAKTION

Kaja Lauterbach, journalist/red.sekr.
Karin Borup Ravnborg, journalist
Amalie Puggaard Poulsen, grafiker

Ideer og artikelforslag modtages gerne på
tm@dml.dk / 48 20 76 80.

Magasinets indhold er ikke nødvendigvis
udtryk for LM's ledelses holdninger.

Bibelcitater er fra den autoriserede oversæt-
telse, © Det Danske Bibelselskab 1992.

ABONNEMENT

Danmark: 450 kr. pr. år.
Unge under 30 år: 225 kr. pr. år.
Udlandet (herunder Færøerne og Grøn-
land): 550 kr. pr. år.
Netabonnement: 225 kr. pr. år (unge under
30 år: 125 kr. pr. år)
Alle beløb + 40 kr. i gebyr, hvis man ikke er
tilmeldt betalingservice.
Abonnementet løber, til det bliver opsagt.
Ved adresseændring bedes oplyst både
gammel og ny adresse.

ANNONCER

Annoncer til næste nummer skal være
redaktionen i hænde senest tirsdag den 7.
januar 2025.
Se priser og betingelser på troogmission.dk.

NÆSTE NUMMER

Tro & Mission nr. 1/2025 udkommer 17.
januar.

KODE TIL TRO & MISSION ONLINE

4. kvartal 2024: Tro&M2024-4
3. kvartal 2024: Tro&M2024-3

STØT LM

Gaver til missionsarbejdet sendes til konto
2230 - 0726496390 eller via MobilePay 66288.
Se også dml.dk/støt.

ANDERS LANDKILDEHUS

REDAKTØR PÅ TILLIV.DK
AL@NOREA.DK

LÆGGER SIDSTE HÅND PÅ NYE AFSNIT TIL MIN PODCAST

Hvad laver du lige for tiden?

Som ny informationsmedarbejder forsøger jeg at lære Norea Mediemis-
sions omfattende arbejde at kende, så jeg kan fortælle om det, når jeg er
ude at holde møder. Og så holder jeg hjulene kørende på hjemmesiden
TilLiv.dk.

Hvad er dine planer for den kommende tid?

I oktober lancerede jeg podcasten *Når snakken går*.

Nu er jeg i gang med at lægge sidste hånd på optagelser og redigering til
anden sæson, som kommer i foråret.

Er der noget, som har glædet dig særligt på det seneste?

Glæden i mine tilhøreres øjne, når jeg som prædikant kan vise dem en
dybere sammenhæng i Bibelen, eller de pludselig forstår en tekst meget
bedre.

Er der et forbøns- eller takkeemne, du gerne vil dele?

At en ny generation af mennesker må få lagt Norea Mediemismissions arbej-
de på hjerte.

Hvad laver du i fritiden?

Leger indretningsarkitekt og håndværker i vores nye lejlighed – og kon-
staterer, at jeg ikke er uddannet til nogen af delene.

Er der et bibelvers, du er særligt glad for?

Salme 90,14: Mæt os om morgenen med din godhed, så vi kan juble og
glæde os hele vort liv.

TEMA: ENGLE

Engle er for manges vedkommende en fast del af julepynten, og englene indtager da også en særlig rolle i juleevangeliet. Men englene, som Bibelen beskriver dem, er ikke til pynt som søde og buttede harpespillere. De er derimod den hellige Guds frygtindgydende tjenere.

Englene tilhører en usynlig verden, som ikke desto mindre er lige så virkelig, som den fysiske verden, vi kan se og røre.

Julens engle minder os derfor om, at vi må være os den åndelige virkelighed bevidst. Er vi det, vil behovet og længslen efter Jesus vokse.

At der bliver lavet sådan et englepostyr for de fattige og urene hyrder på marken, fortæller os, at evangeliet er for absolut alle.